

Ruqayyah Waris Maqsood

VODIC ZA
**MUSLIMANSKI
BRAK**

Preveo:
Ahmet Alibašić

Selsabil

Živinice, 2003./1424. god. po H.

Naslov originala: *The Muslim Marriage Guide* (London: The Quilliam Press, 1995., reprint 1999.)

Prevodilac i urednik: Ahmet Alibašić

Lektor: Huriya Imamovic

Korektor: Meliha Alibašić

Redaktor: Mustafa Hasani

Korica: Suhejb Dzemaili

Izdavac: Selsebil, Živinice, 2003.

Copyright © za bosansko izdanje: Ahmet Alibašić

Copyright © za englesko izdanje: Ruqayyah Waris Maqsood

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

297:173.1
173.1:297
297:613.88
613:88 (038)

MAQSOOD, Ruqayyah Waris

Vodic za muslimanski brak / Ruqayyah Waris Maqsood; preveo Ahmet Alibašić. – Živinice: Selsebil, 2003. – 165 str.; 21 cm

Prijevod djela: Muslim Marriage Guide. - O knjizi i autoru: str. 165.

ISBN 9958-9589-6-1
COBISS.BH-ID 12321798

Rješenjem Ministarstva kulture i sporta FBiH br. 02-15-2010/03 od 17. 7. 2003. g. ovaj proizvod oslobođen je poreza na promet proizvoda i usluga.

SADRŽAJ

Stupanje u brak	5
Kljuc sretnoga braka.....	10
Kako izgleda dobar muslimanski brak?	
Znak i predvorje dženneta.....	
Plemeniti poslanik i njegove žene	
Dobar suprug	
Slavljenje razlika.....	
Bankovni saldo na nebu.....	
Kako pretvoriti seks u sadaku?	
<i>Vrijedanje supruge ružnim bracnim manirima</i>	
<i>Seks je cist!.....</i>	
<i>Šta sa tim borama?.....</i>	
<i>Kako mogu usreciti i zadovoljiti svoju ženu?.....</i>	
<i>Važnost ljubaznosti za vašu ženu.....</i>	
<i>Kako pomoci supruzi da postigne zadovoljenje, mir i ljubav?</i>	
Seksualni problemi.....	
<i>Zakljucak.....</i>	
Kratka bralna abeceda.....	
Nekoliko pravila za sretan brak.....	
Na kraju.....	
Sugestije za dodatno citanje.....	
<i>Dodatak: Norme ponašanja pri susretu muškaraca i žena.....</i>	
O knjizi i autoru.....	165

STUPANJE U BRAK

*I od svega smo Mi po par stvorili da biste se vi opomenuli.
(Kur'an, 51: 49)¹*

Dakle, stupate u brak? Cestitamo! Neka vas Bog blagoslovi i vama i vašem izabranom partneru podari dug i sretan zajednicki život!

Ostaviti djetinjstvo iza sebe i postati suprug i supruga je, ako izuzmemo prihvatanje islama, najvažniji korak koji ljudska bica mogu uciniti u interesu svoje sreće i dobra.

I od Njegovih Znakova i to je da On za vas, od samih vas, žene stvara, da se uz njih smirite i među vas ljubav i samilost dao je. U tome, zbilja, ima Znakova za ljude koji razmišljaju!
(Kur'an, 30: 21)

O naš Gospodaru! U ženama našim i potomstvu našem Ti nam radost podari... (Kur'an, 25: 74)

Brak je tako važan korak da je naš plemeniti Poslanik, s.a.v.s., govorio o braku kao 'polovini vjere': "Ko god je stupio u brak,

¹ Prijevodi kur'anskih ajeta preuzeti iz *Kur'an sa prijevodom na bosanski jezik*, preveo Enes Karic (Sarajevo: Bosanska knjiga, 1995). Manje intervencije su ponegdje nacinjene samo radi uklapanja u kontekst. (A. A.)

upotpunio je pola svoje vjere, pa neka se boji Allaha za drugu polovicu!" (Bejheki)

Treba samo da otvorite oci i uši i razmislite o brakovima ljudi koje znate u krugu svoje familije, prijatelja i poznanika, da zakljucite da je to tako.

Ako je vaš brak sretan i uspješan, onda bez obzira na nevolje koje vas mogu snaci, bez obzira na poteškoce koje cete susretati na svom životnom putu, bez obzira na bolesti i nesretne okolnosti, uvijek cete ih docekivati kao da vam je iza leda sigurna tvrdava unutar cijih zidova možete na trenutak ostaviti postrani sve strahove i traume i biti voljeni.

Ali brak je i najzahtjevnije treniralište za vjeru. Tvrdeci da je brak 'pola vjere' casni Poslanik nije davao besposlenu izjavu. Kada dvoje ljudi svesrdno nastoje svoj brak i porodicu udesiti po Božijoj volji, oni su tada zaista poodmakli na putu za džennet.

Jer ono što cini brak je ljubav – ne naivno sentimentalna vrsta romanticnog sanjarenja vec ona vrsta ljubavi koja ce zasukati rukave i uhvatiti se u koštac s problemima; ljubav koja ce ostati uz tebe kada se svi okrenu protiv tebe i pocnu o tebi ružno govoriti, dok ti vjeruješ da ce tvoj partner (koji te poznaje bolje nego iko drugi) opravdati to povjerenje i priteci u tvoju odbranu.

Zvuci odvec dobro da bi bilo istinito? Oni od vas koji su odrasli u nesretnim okolnostima, u porodicama potresenim frustracijama i depresijom, gdje su odrasli bili ogorчени, cinicni i odvec autoritarni, možda se pitaju da li je moguće imati tako sretnu ljubavnu vezu sa drugim ljudskim bicem.

S Božijom milosti to *jeste* moguće, i to je ono što vam Allah želi kada traži da prakticirate islam koji znaci predavanje Njegovoj milostivoj volji.

Ali, sretan brak nije jednostavno sklopljen na Nebu. On se ne dešava slucajno.

Kada uđete u lijepu baštu i kada vas zadive obilje i ljepota cvjetova, urednost ograda i travnatih površina, odsustvo

napadnih insekata i druge gamadi, nikada vam ne pada na pamet ni za kratko da je to tako slučajno. Odmah znate da su tu bašcu uredili osoba ili osobe koje *vole* vrtlarstvo i koje su bile odlucne da bez obzira na sve probleme naprave stvar izvanredne ljepote i radosti. Brak se njeguje na identican nacin.

Morate biti u stanju da u svojoj glavi vidite vrstu vrta / braka koji biste željeli imati kada bude gotov, i raditi u tom pravcu. Ako se stvari budu odvijale malo drugacije nego što ste ocekivali, to nece biti od velike važnosti, jer vi imate okvirni plan koji vas vodi u ispravnom pravcu, i sve nepredvideno bit ce stavljeno u službu ostvarenja postavljenog cilja.

Da nastavimo sa prizorom bašce. Morate biti u stanju da prepoznate sjeme koje sijete i da odstranite sjeme biljaka koje ne želite prije nego one pocnu praviti probleme. Neka sjemena se razviju u prelijepe cvjetove, dok su druga štetni korov, kao hladolež (hmelj, loza), naprimjer, koji se penje preko svega i guši sve dok bašca ne bude uništena i sahranjena.

Morate biti na oprezu da vašu bašcu ne napadnu štetni insekti koji, iako tvrde da imaju pravo na život, žive na vaš racun i uništavaju ono što ste vi posijali.

Morate paziti na vrijeme i kada nema dovoljno kiše morate sami obaviti dangubni posao zalijevanja cijele bašce da biste sprijecili njeno sušenje. U toku dugih suša to se može pretvoriti u pravo crncenje – ali vi znate da ce se bez toga vaša bašca osušiti i umrijeti. Na vama je hocete li je održati u životu.

Svi pobožni muslimani i muslimanke treba da ovo imaju na umu u slučaju da misle da im je Bog dao brak kao nešto u cemu mogu ljencariti i 'gledati kako cvijece raste'. Bog ljudima nikada ne daje tu privilegiju. U cemu god da uživaju, moraju raditi za to; moraju zaraditi i zavrjediti pravo da im to pripada.

Sve u životu je poklon i niko nema pravo ni na šta. Cak je i vaše tijelo dar u kome uživa (ili ne uživa) vaša duša za vrijeme svog kratkog boravka na zemlji. Ono nije tu kao stalna odlika

univerzuma. Ustvari, *ne* postoje stalne karakteristike svijeta – nisu to čak ni stijene od kojih su sacinjene velike planine!

Bog nas je učinio upravicima, *halifama*, skrbnicima ove predivne planete i života na njoj. A najvažniji oblik života koji ćemo ikada imati priliku paziti jeste s našim partnerom, našim suprugom ili suprugom. S tom osobom namjeravamo u ljubavi izroditi nove generacije muslimana i uputiti ih njihovim osobnim putevima, pružajući im uzor i podršku. Sa tom osobom očekujemo graditi svoje vlastite živote, slobodni od straha, kajanja i neizvjesnosti tako da se možemo skoncentrisati na ispunjavanje našeg 'prostora' ljubavlju i služenjem Bogu.

Eto, zato je brak 'pola vjere'. Islam je podaren da pokrije svaki aspekt vjernikova života, dvadeset cetiri sata dnevno. Veza sa našim životnim saputnikom i porodicom zasigurno uzima makar pola toga vremena, a nekim ženama i svo njihovo vrijeme.

Samo na vlastiti rizik možemo zanemariti ovu najvažniju obavezu koju imamo. Nijedno ljudsko bice nije stvoreno da živi samo – bilo u sjajnoj samoci, misleći da mu je ili joj je na neki nacin 'bolje' nego ostalom stadi, ili u žalosnoj samoci uskracenoj za životne lagode i zadovoljavanje prirodnih potreba i prohtjeva. Bog je stvorio covjeka i ženu od jedne duše da zajedno žive i rade.

O ljudi! Bojte se svoga Gospodara Koji vas je od jednog covjeka stvorio, a stvorio je od njega i ženu njegovu, i od njih dvoje rasijao je mnoge muškarce i žene! (Kur'an, 4: 1)

O ljudi! Mi smo vas od muškarca i žene stvorili... (Kur'an, 49: 13. Vidi i 35: 11)

U tome je siguran znak. Svako od njih dvoje je potrebno onom drugom. Ljudi mogu živjeti i raditi i vjerovati nasamo, ali to je samo 'pola života/život napola'.

Svaki usamljenik, ili udovica koja živi sama, ili ostavljena polovina para, reci ce vam da je *moguće* preživjeti i živjeti nasamo, pa ponekad i uživati u ovom životu jer ste slobodni biti sebicni i raditi što želite bez obraćanja pažnje na potrebe i želje drugih. Ali, užasna je cijena takvog samackog postojanja.

To je kao kada slijepa osoba razvija supersjetljivo culo sluha kako bi nadoknadila gubitak vida i nosila se s njim; ili kada paralizirana osoba u kolicima razvija izvanredno jake mišice ruku da bi nadomjestila nedostatak nogu. To je moguće učiniti, ali je to dug i mukotrpan proces.

Bracni život donosi sa sobom svoje pritiske, ali on može osigurati onu vrstu opuštanja koju ljudska bica prirodno trebaju. Imam el-Gazali primjećuje da:

Jedna od koristi braka jeste radost druženja sa partnerom, njegovog gledanja i uzajamnog zabavljanja, čime se srce osvježava i ojačava za ibadet, jer duša je sklona dosadi i zanemarivanju obaveza kao nečega što joj nije prirodno. Ako bude prisiljavana da ustraje u nečemu što ne voli, ona se povlaci i odustaje, a ako povremeno bude osvježena zadovoljstvima, ona dobija novu snagu i krijepost. (*Ihjaul 'ulumi 'd-din*)

Plan koji je Bog namjerio za čovjeka je da je najbolje za muškarce i žene da žive skupa.

Ljudi rade zajedno kao razne vrste timova. Oni saraduju radi igre i sporta; ujedinjuju se radi izvršenja posla koji je odvec veliki za jednu osobu, kao što je izgradnja kuće. Oni se dijele na menadžere i radnike kako bi organizirali preduzeća i zaradili za život. Ali, temeljni i od svih drugih važniji je tim koji čine muškarac i žena koji odluce da žive skupa na jednom mjestu kao muž i žena.

KLJUC SRETNOGA BRAKA

Djela se vrjednuju samo prema namjerama. Svaka osoba ce biti nagrađena samo za ono šta je namjeravala. (El-Buhari i Muslim)

Sva ljudska bica dijele iste osnovne potrebe: da osjete da ih drugi trebaju, da ih se cijeni, poštuje i voli. Za ljudsko stvorenje bez ovih potreba ne može se reci da je stvarno ljudsko bice. Ono što je najcitije kod ovih potreba jeste da one u potpunosti ovise o odnosu jedne osobe s drugom.

Ove potrebe su tako temeljne da se na osnovu njih može slobodno tvrditi da je Bog ljudsku potrebu da ima partnera, seksualni odnos i međusobnu interakciju, te da ucestvuje u stvaranju sretnih i stabilnih porodica dao kao znak.

Porodica je najstarija od svih ljudskih institucija. Cijele civilizacije su cvjetale ili nestajale zavisno o tome je li porodicni život u njima bio jak ili slab. Pa ipak, danas svuda u svijetu, i ne samo na Zapadu, porodice se ruše a društva raspadaju u konfuziji i beznadu. To je razlog zašto islam centralnu pažnju posvecuje porodicnim vrijednostima i umjetnosti – a to je zaista umjetnost – uspješnog njegovanja najvažnije od svih ljudskih veza.

Odluciti se za brak je uistinu vrlo slicno odluci da se pocne sa izgradnjom zgrade. Zgrada može biti veleljepna i krasna, ali najvažniji u njoj jesu temelji na kojima je podignuta. Ako temelji nisu sigurni, zgrada nece preživjeti kada je oluje i

udari stresa pocnu šibati i tresti, a što ce se neizbježno desiti prije ili kasnije.

Šta muž treba ciniti da bi zadobio poštovanje svoje supruge? I zašto mu je do toga toliko stalo? I zašto žena tako snažno treba muževljevu ljubav? Kako je može zadobiti i o držati ga vjernim sebi? Naš Gospodar je objavio upute za zajednicki ljudski život od praskozorja vremena, a vec cetnaest stoljeca muslimani imaju uzor u životu poslanika Muhammeda, a.s. Mudri savjeti o tome kako udariti cvrste temelje braka i potom stvoriti sretnu porodicu, tu su besplatni za svakoga. Muslimani vjeruju da slijedenje ili neslijedenje ove upute u stvarnosti određuje ne samo njihovu zemaljsku sreću vec i njihovu konacnu sudbinu jednom kada njihov zemaljski život završi.

Postoje ustvari dva ključa za sretan brak. Prvi je voljeti Allaha i nastojati primijeniti Njegove principe u svakoj situaciji i vezi. Drugi je uciniti malo senzibilnog pretraživanja i analize vlastite duše prije nego se odlucimo za tako važan poduhvat, poduhvat koji je najvažniji u cijelom našem životu i koji ce uticati na živote i dobrobit mnogo drugih osoba, a ne samo na nas!

Šta osoba želi od braka? Prije nego se odluci posvetiti nekom životnom drugu, svaka osoba treba pokušati smireno sjesti, postati svjesna svojih stvarnih potreba, te procijeniti da li kandidirani partner ima šanse da udovolji tim potrebama. Te potrebe nisu samo da muškarac ima jeftinu slugu ili prilježnicu (seksualnog partnera pri ruci kada god se osjeti 'raspoloženim'). U slučaju žene to ne znaci imati nekoga ko ce je zasipati poklonima, odjecom, nakitom i cvijecem ili nekoga ko ce joj osigurati da na svojim rukama može ljuljati voljenu bebu. Te potrebe su mnogo više od toga. One su fizicke, emocionalne i duhovne.

Šta su tvoje vrijednosti i tvoji ciljevi, i kako ih namjeravaš ostvariti? Moraš prvo sebe vrlo dobro poznavati, a onda imati i prilicno jasnu predstavu o tome da li tvoj potencijalni bracni drug razumije te ciljeve i da li je voljan (-na) i sposoban (-na) da ih zadovolji.

Štaviše, da bi tvoj brak bio uspješan, moraš voditi računa o legitimnim potrebama svoga partnera i ne smiješ očekivati samo svoje zadovoljenje. Ako želite biti sretni, onda i vaš supružnik mora biti sretan ili će vaša veza kratko potrajati.

Mi imamo fizičke potrebe, ne samo za seksualnim zadovoljavanjem već i za hranom, odjećom i domom.

Mi također imamo emocionalne potrebe za razumijevanjem, ljubaznosti i samilosti (pažnjom). Imamo potrebu za druženjem i prijateljstvom, za osobom sa kojom možemo dijeliti svoje intimne misli a i dalje se osjecati sigurnim; za nekim za koga smo sigurni da nam se neće smijati ili izrugivati, već će o nama brinuti. Imamo potrebu da osjetimo da nešto zajedno gradimo, da ostvarujemo nešto što je dobro.

Konacno, mi imamo duhovnu potrebu za unutarnjim mirom i zadovoljstvom. Imamo potrebu da se osjećamo kao kod kuće s partnerom čiji je način življenja spojiv sa našim vlastitim osjećajem za moral i našom željom da živimo na način kojim će Bog biti zadovoljan. Ako nam naša vjera išta znači, onda najosnovnija potreba koju imamo jeste da nademo nekoga čiji islam nije samo na usnama već je stigao i u srce.

Mi se nećemo osjećati udobno ako se nademo u životnom partnerstvu sa nekim čiji nas životni stil, moral ili navike dovode u nezgodnu i neprijatnu situaciju. To nikako neće pomoći našem unutarnjem miru, već će naprotiv biti velika briga. Mi se želimo osjećati sigurnim. To nema nikakve veze sa zadovoljavanjem naših nagona za karijerom, slavom, bogatstvom ili materijalnim posjedovanjem. Takve stvari su po sebi dovoljno drage, ali muslimani znaju da postoji glad duha koja ostaje i kad sve ove fizičke potrebe budu zadovoljene. Ljubav prema dunjaluku i ovozemaljskim stvarima je varljiva iluzija. Muslimani znaju da bez obzira kako dražesne one bile, stvari ovoga svijeta su prolazne i brzo nestaju. One zavise od volje Allahove. Milioner može biti pretvoren u prašinu zbog najmanjeg zaokreta sudbine. Ništa od zemaljskih bogatstava ne možemo uzeti sa sobom kada

budemo napuštali ovo mjesto i krenuli na put koji dolazi nakon kratkog života na ovom svijetu.

Naše duše žele znati ko smo, šta smo, zašto smo ovdje, kuda idemo i kako tamo možemo stici. Nevjernici ismijavaju religiju, ali se ne osjećaju prijatno zbog saznanja da nemaju zadovoljavajuće odgovore na ova pitanja. Muslimani osjećaju da su, čak i kad ne znaju posigurno sve detalje, na pravome putu. Čak i kad uvijek ne znaju zašto je Allah dao određenu uputu, oni vjeruju Njegovom sudu, i znaju da je ispravno poštovati je, i da će postupajući po njoj naći sreću i zadovoljstvo.

Dakle, kada se počnemo spremati za brak, treba da budemo svjesni kako doživljavamo sva ova pitanja, te kako ih naš potencijalni partner doživljava. Svakako, nemoguće je sjesti i dati sve odgovore za pet minuta. Najveći umovi svijeta provode život tražeci te odgovore. Ipak, razumno je biti svjestan ovih pitanja makar i ne bili u stanju dati sve odgovore, te o njima otvoreno govoriti sa potencijalnim supružnikom.

Za uspješan brak od vitalnog je značaja da u obzir uzmete potrebe i narav svoga partnera. U potrazi za tvojom vlastitom srećom i uspjehom važno je i šta on ili ona vjeruje o 'životu, svijetu i svemu ostalom'. Jer, ako je samo jedna strana srećna i zadovoljna vezom, vrlo brzo će i ona biti pogođena nezadovoljstvom druge strane.

Osobe koje se žele uzeti treba od samoga početka da znaju *odgovaraju* li jedna drugoj. To znači više od toga da li su ili ne iz odgovarajuće porodice, ili da li praktikuju osnovne vjerske dužnosti: te stvari su važne, ali vjerovati da su one jedino što je važno može dovesti do katastrofe. Ponekad kada se osoba zaljubi, ona je gotovo u stanju bolesti koja sputava njeno normalno rezonovanje. 'Ljubav je slijepa', kaže imam Busiri u svojoj pjesmi El-Burde: "Opsjedate me savjetima, ali ja ih ne čujem; jer zaljubljen čovjek je gluh za sve prigovore." Zaljubljeni su često opijeni voljenom osobom da jednostavno

ne mogu vidjeti stvari koje 'nisu uredu' kod njihovih voljenih. Ili ako ih i vide, oni pretpostavljaju da je njihova ljubav tako snažna da će prevazici sve prepreke i nespojivosti, i da će biti u stanju da utjece na voljenu osobu da se promijeni prema željama i ukusu zaljubljene osobe. Neki se nadaju!

Ako dvije osobe ne cine dobar tim, onda su velike šanse da će putovanje biti tegobno. Prema jednoj staroj bliskoistocnoj poslovice, polje ne može biti kako treba uzorano ako su u jarmu vo i magarac. Takva avantura može uspjeti, ali će ona nanijeti bol i poteškoce objema stranama.

Isto važi i za brak. Ako muškarac i žena imaju potpuno različite interese/zanimanja, ukuse, iskustva, vrste prijatelja, sasvim je sigurno da će njihov brak brzo naici na velike probleme. To je jedan dobar razlog zašto je važno da životni partneri imaju zajednicki stav prema svojoj vjeri. Allah je zabranio brak sa mnogobošcima i naredio nam da se ženimo osobama od vjere. On je takoder odobrio ukljucivanje roditelja i staratelja pri izboru supružnika.

Društveni status porodice cesto uveliko određuje skup vrijednosti koje ljudi imaju. Kada je društveni status muža i žene slican, oni će se vjerovatno lakše privici jedno na drugo. Medutim, Allah i Njegov poslanik, a.s., kažu da osobe vrlo razlicitog statusa mogu imati veoma dobre brakove sve dok su njihovi stavovi prema vjeri spojivi.

A robinja vjernica bolja je od mnogoboškinje, makar vam mnogoboškinja pamet zaniжела! (Kur'an, 2: 221)

Ženu udaju cetiri stvari: njeno bogatstvo, njen status, njena ljepota i njena vjera. Odluci se za onu s vjerom i uspijet ćeš. (El-Buhari i Muslim)

Mnogi brakovi danas nesretno završavaju, ponekad i razvodom, zbog nespojivosti. Da su partneri na trenutak

ostavili po strani pitanje 'zaljubljenosti' i pažljivo preispitali svoju spojivost, njihove tragedije bi možda bile izbjegnute. Otuda je važna trezvena pomoc roditelja pri izboru i ocjeni potencijalnih partnera!

Iskreno poštovanje jednih prema drugima je najvažniji element, a ne takozvana 'bliskost' i fizicka intimnost prije braka. Neobuzdana strast može goditi u pocetku, ali ona pokazuje sebicnu nebrigu za srecu druge osobe. Ona takoder može posijati sjeme sumnje koje kasnije može izrasti u nesigurnost vezano za stvarni motiv braka. Je li mu cilj samo da služi kao ispust za strast ili je sklopljen da bi se dijelio život sa nekim koga se istinski cijeni i voli? *Mnogi, na svoju žalost, otkrivaju da pomanjkanje samokontrole prije braka cesto najavljuje pomanjkanje samokontrole u braku.*

Ipak, nemoguće je da dvije osobe ikada odgovaraju jedna drugoj u svakom smislu jer su to dvije odvojene individue, svaka sa svojom zasebnom dušom i licnosti. Ako jedan partner jednostavno nastoji dominirati drugim tako da dokine osobenost drugog supružnika, tragedija je na pomolu. Jedna od najvećih opasnosti 'macho' muškaraca je što oni nakon vrlo kratkog perioda bralnog života pocinju misliti o svojim partnerima kao 'ženi' ili 'svome produženom ja' ili cak 'imovini', i što zaboravljaju da islam priznaje žene kao punopravne licnosti.

Kada muževi na ivici razvoda budu intervjuisani od strane savjetnika, oni cesto u šoku dolaze do spoznaje da, iako su godinama oženjeni ocekujuci da im žene ispunjavaju svaku željicu, nemaju pojma koja je omiljena boja njihove supruge, ili haljina, ili hobi, ili ko su njene prijateljice. Oni jednostavno nikada nisu primijetili nijedan aspekt svoje supruge koji nije imao direktne veze sa njima.

Dakako, ljudi nisu perfektni; svi mi imamo svoje nedostatke. Supružnik može ne znati za nedostatke svoga partnera prije braka, ali ce ih sigurno vrlo brzo upoznati u braku. Neki brakovi doslovce umru u medenom mjesecu, kada

neka ružna, neočekivana navika bude iznenada otkrivena u intimnosti spavace sobe. Jedna moja prijateljica, naprimjer, vrlo je sretna prihvatila ugovoreni brak, dok nije otkrila da njen muž ima grozne navike, pa je, naprimjer, ostatke od svoga jela bacao kroz prozor! Pokazalo se nemogućim izmijeniti te nedostatke, te je brak vrlo brzo razvrgnut.

Prema tome, ako ga voliš, ali te nervira smeće i kaos koji ostavlja iza sebe da ga drugi pociste, nikada ti ništa ne pokloni, ne sjeca se važnih datuma, ili ti se gadi kako cisti nos ili podriguje, znaj da će te izludivati u braku. A ako ti se ona sviđa, ali bi volio da toliko ne mudruje, ili da ne govori o tebi svojim prijateljicama, ili da se ne mršti i ne place na sve i svašta, ili se lijepi uz tebe kada hoćeš izaci, onda će uskoro uslijediti prigovori i galama, ti ćeš onda izlaziti češće sa prijateljima da se odmoriš od nje da bi te po povratku dočekale ponovo suze i izljevi bijesa.

Ako vidiš njegove ili njene mahane, i voliš ga / je bez obzira na sve (bez promjena), i ako si u stanju živjeti sa svojim nerviranjem, to je uredu. Ali ako znaš da će to biti nemoguće, onda razmisli dvaput. Zamisli da su prljave carape nešto što nikako ne podnosiš a da ih tvoj muž nosi dok se ne zalijepe za zid kad se na njega bace. Ja sam upoznala takvog covjeka. Dvadeset godina prigovora nije imalo nikakvog efekta na njega. Zamisli da se razboliš kad osjetiš miris lule. Da, možda će on reci da će sve to ostaviti zbog tebe, ali svi smo mi već sreli neuspjele nepušace!

Nisu nedostaci ti koji upropaštavaju brak već nesposobnost da se o njima razgovara i da se s njima uhvati u koštac ili na njih navikne. Jeste li dovoljno fleksibilni da predete preko njih, kao što želite da vaš partner prede preko vaših? Da li dobre strane vaše voljene osobe pretežu nad onim lošim? Ljubav sigurno pokriva mnoštvo nedostataka; ali da li vi uistinu volite *tu* osobu dovoljno, ili ste možda u stvarnosti zaljubljeni u

san o tome kakvu biste voljenu osobu željeli, a ne u tu stvarnu osobu sa svim mahanama i nedostacima?

Neki muškarci i žene nikada ne ostave svoje 'ljubavi iz snova', ideale stvorene u njihovoj vlastitoj mašti. Oni citav život ceznu za idealnim ili da osobu koju imaju oblikuju u taj ideal. Pod 'oblikovati' mi ponekad mislimo 'prisiliti'. U svakom slučaju, to je vrlo ponižavajuće i uvredljivo za osobu čiji se prirodni karakter odbacuje.

Ponekad su ljudi u 'ljubavi s ljubavi' i nalaze zadovoljstvo u stalnoj romansi. Kada se prizemniji partner počne smirivati, počne se osjećati uzetim za sigurno i ostavljenim bez ljubavi a čežnja za vatrom svježije ljubavi nadilazi toplinu doma i zadovoljstvo koje on pruža, a koji u usporedbi sa romantičnom ljubavi izgledaju dosadni. Njihova idealna voljena osoba bi im svoju dušu ponudila na tanjiru kad god jedno drugom pogledaju u oči. Oni nikada ne shvate da osoba iz snova postoji samo u njihovim fantazijama. Posljedično tome, oni su uvijek u ljubavnoj 'boli', nezadovoljni, isfrustrirani ljubavnici s kojima nema dobrog braka. U muslimanskom braku stvarnost je ta koja je važna.

Krajnje je ludo ne razmisliti ozbiljno o problemima koje drugi vide i zanemariti mudri savjet onih kojima je stalo do vas. Oni koji jednostavno zatvore svoje oči i umove za neprijatne detalje prije braka, sigurno će se s njima morati suociti kasnije kada više ne bude bilo potrebe za finim ponašanjem i kada se oba partnera počnu ponašati prirodno. Od presudnog je značaja da muž i žena drugu osobu vide onakvom kakva ona zaista jeste te da budu iskreni u predstavljanju sebe svojim partnerima. Brakovi utemeljeni na fantazijama, prevari i iluzijama osuđeni su na propast.

KRATKA BRACNA ABECEDA

Traženje znanja je obaveza svakog muslimana. (Ibn-Madže)
Necete biti pravi vjernici dok se ne budete voljeli. (Muslim)

ABORTUS. Poslanik, a.s., je vjerovao da svako zaceto dijete ima pravo na život, a u Kur'anu postoje izriciti ajeti protiv ubijanja djece. "I djecu svoju zbog siromaštva ne ubijajte! Pa Mi i vas i njih hranimo!" (6: 151)

Svako ljudsko bice ima živu dušu i treba biti voljeno, poštovano i imati svoje odgovarajuće mjesto u porodici. Muslimanski pravnici su jedinstvenoga stava da nakon što Allah udahne dušu u fetus, nije dozvoljeno ubijati ga. Nerodeno dijete ima zakonska prava, zavisno od toga da li je bilo formirano i pokazivalo znake neovisnog života. Ako jeste i neko povrijedi trudnu ženu zbog cega ona potom pobaci to dijete, osoba koja ju je napala morat će platiti punu krvarinu (*dija*) kao da je riječ o odrasloj osobi. Fetus također može naslijediti. 'Formiranom' fetusu se klanja dženezu i nadijeva mu se ime. Ako fetus nije 'formiran', zabranjeno mu je klanjati dženezu. Vecina pravnikara smatraju da duša ne ulazi u nerodenu bebu dok ne bude 'udahnuta' (*nefhu 'r-ruh*) u 16. sedmici trudnoće, a ako je abortus apsolutno nužan, on mora biti izveden prije tog vremena. Hanefije dozvoljavaju abortus do kraja četvrtog mjeseca. Drugi, posebno malikijski pravnici, smatraju da je nemoguće dokazati kada duša ulazi u fetus i zato u potpunosti zabranjuju abortus.

Nakon 'udahnjivanja duše', abortus je dozvoljen samo ako trudnoca ugrožava majcin život zbog principa da postojeći život majke ima prednost nad potencijalnim životom nerođenog djeteta.

Ležeran odnos prema abortusu razvijen je u nekoliko zemalja gdje se on koristi rutinski kad god kontracepcija ne uspije zaustaviti zacece. Sada se, međutim, sve više shvata da mnoge žene koje abortiraju kako bi riješile problem, kasnije završe sa brojnim psihološkim problemima kao rezultat osjećaja krivice i tuge zbog uništavanja svoga nerođenog djeteta.

AIDS. Ova užasna bolest se prenosi seksom ili upotrebom zaraženih šprica. Vecina žrtava su homoseksualci, ali se ona danas sve više širi i među heteroseksualnom populacijom, a neka nesretna djeca se radaju sa njom. Jedina zaštita je da u brak uđete bez ranijeg nedozvoljenog seksualnog kontakta i da ostanete vjerni svome partneru. Plemeniti Poslanik je primijetio:

Nikada se nemoral u jednom narodu javno ne raširi a da se među njim ne pojave bolesti nepoznate njihovim precima.
(Malik u *Muvetta'u*)

Gotovo da je suvišno napominjati da muškarci i žene koji su se vratili islamu ili su ga prihvatili nakon promiskuitetnog života treba da naprave AIDS-test prije nego sklope brak.

Za neke palijative za AIDS u islamskoj medicini vidi Čišti, *The Traditional Healer*, 283-4.

ANALNI ODNOS. Neki ljudi nalaze u tome zadovoljstvo iako to nije slučaj s većinom žena i jako su zahvalne što se Poslanik, a.s., snažno izjasnio protiv toga. Ebu-Hurejre prenosi da je rekao: "Nemojte imati analni odnos sa ženama!" (Et-Tirmizi) i "Allah neće pogledati u lice onoga ko je pocinio sodomiju sa svojom suprugom." (Ibn-Madže)

Ova praksa je, cini se, vrlo raširena u nekim društvima i za žene je vrlo traumaticno da na nju moraju pristati. To se koristi i kao kontraceptivni metod, nacin ocuvanja djevojcine nevinosti, ili kao novi metod snošaja u kanalu 'tješnjem' od vagine. Prema hanbelijskom ucenjaku Ibnu 'l-Kajjimu:

Pravo je žene da njen muž sa njom ima prirodne seksualne odnose. Cineci sodomiju on joj uskracuje njeno pravo te propušta da zadovolji njenu seksualnu požudu... Ona nije stvorena za taj prljavi akt. Zato svi oni koji izbjegavaju prirodni nacin i upuštaju se u neprirodne radnje zanemaruju Allahovu mudrost i Njegov zakon. (Ibnu 'l-Kajjim, *Zadu 'l-me'ad*)

Treba biti sasvim jasno da kada je Poslanik, a.s., dopustio 'odnos odstraga', on nije mislio na analni odnos, vec vaginalni odnos otraga. Nema, medutim, ništa loše u uživanju okolnih dijelova. Imam Ez-Zebidi kaže: “Dozvoljeno je uživati u zadnjici bez ulaska u analni otvor jer su svi dijelovi ženinog tijela, s tim izuzetkom, dozvoljeni mužu.” (*Ithafu 's-sadeti 'l-muttekin*, 5: 331)

APSTINENCIJA. Ponekad bracni par odluci da neko vrijeme živi bez seksa. To generalno nije preporucivo u braku jer može dovesti do niza problema i psihickih smetnji. Ako obje strane žele odmoriti od seksa, onda je to njihovo pravo. Svakako, obje se strane moraju složiti jer šerijat zabranjuje jednom partneru da odbaci seks bez pristanke druge strane. Postoji opasnost, medutim, da bracne veze nece biti nastavljene i onda ce muža i suprugu privuci druge osobe. Islam je oprezan i nastoji preduprijediti preljubu, te otuda apstinenciju smatra nepotrebnim poticajem za iskušenje.

Allah želi da vam olakša, a ne želi da vam oteža (Kur'an, 2: 185)

Kada je Selman el-Farisi posjetio Ebu 'd-Derda'a i vidio da je njegova žena pocela zapostavljati sebe jer je bila tako potištena zbog pomanjkanja interesovanja njenog muža za nju, rekao mu je: "Ti imaš obaveze prema Allahu, ali i prema svojoj ženi i djeci. Zato pokušaj ispuniti sve svoje obaveze. Ispunjenje jedne obaveze ne bi smjelo dovesti do zapostavljanja ostalih." Kada je Poslanik, a.s., obaviješten o ovome, rekao je da je Selman bio u pravu. (El-Buhari)

Vidi i 'Celibat'.

ARBITRAŽA (tahkim). U slučajevima kada bračni par nije u stanju sam riješiti spor, korisno je spor iznijeti na arbitražu. Casni Kur'an objašnjava kako to treba učiniti: "Ako se pribojavate raskola među supružnicima, vi pošaljite presuditelja jednoga iz porodice njegove i presuditelja jednoga iz porodice njezine! Pa ako supružnici požele izmirenje, Allah će njima dvoma dati sreće! Allah je doista sveznajući i obaviješten." (Kur'an, 4: 35)

BIJELE LAŽI. Plemeniti Poslanik je bio realističan. Tako je dopustio korištenje laži u dva slučaja: mužu da bi umirio svoju suprugu i covjeku da bi izmirio zavadene osobe. (Ustvari, u hadisu se spominju tri slučaja: dva gore navedena i slučaj rata. – A. A.)

CELIBAT. Praksa Božijeg Poslanika, a.s., je brak i on je totalni celibat smatrao neprirodnim i protivnim volji Božijoj. Enes ibn Malik prenosi slučaj covjeka koji je zaključio da je brak izvor svih problema, pa je odlučio da se ne ženi već da život provede u ibadetu. Kada je Poslanik, a.s., čuo za to, rekao je:

Tako mi Allaha, ja postim dobrovoljni post ali i jedem neke dane; i ja klanjam noću ali i spavam, i ja sam oženjen i to je moja praksa (sunnet). Ko god odbaci moju praksu, nije od mene. (El-Buhari)

U drugom hadisu Poslanik, a.s., kaže:

O mladici! Ko god od vas ima uvjete, neka se oženi,² jer tako će lakše cuvati svoj pogled i svoje intimne dijelove, a ko nema, neka posti jer je to jedna vrsta kastracije. (Muslim)

Aiša je prenijela da je još rekao: “Brak je moj sunnet (praksa), pa ko odbaci moju praksu, nije od mene.” (Muslim)

Imam El-Hazali, pak, o celibatu kaže:

Ko god odbija da stupi u brak izbjegava svoje obaveze, traci svoje sjeme, i ostavlja neiskorištenim alate koje je Allah stvorio. Takav griješi u odnosu na svrhu stvaranja i mudrost vidljivu u dokazima prirodnoga poretka. Čovjek koji odbija da se oženi, dovodi u pitanje lanac egzistencije, dotad neprekinuti lanac koji vezuje njegovu egzistenciju sa Ademovom.

A jednom ga je neoženjeni mladić pitao: “Šta da izaberem: brak ili potpunu predanost Bogu?” Odgovorio mu je: “Oboje.”

Bilježi se da se pobožni neženja Bišr el-Hafi nakon smrti pojavio nekome u snu, pa ga je ovaj pitao: “Kako te Gospodar dočekao?” Odgovorio je: “Dat mi je visok stepen u džennetskim baščama i dozvoljeno mi je da vidim stepene poslanika, ali nikada nisam dostigao redove oženjenih.” Kada je upitan šta se desilo sa Ebu-Nasrom et-Temmarom, rekao je: “On je uzdignut sedamdeset stepeni iznad mene.” Ljudi su bili iznenađeni, pa su pitali kako je to moguće a on je objasnio: “To je postigao svojom strpljivošću sa svojim malim kcerima i porodičnim obavezama.”

Celibat neoženjenih i neudavanih treba riješiti sklapanjem braka sa nekim pogodnim čim prije, u ovisnosti od finansijskih mogućnosti, a razvedeni i udovice treba opet da pokušaju sklopiti brak.

² U engleskom originalu hadis je preveden u značenju “Ko god može imati seksualni odnos...” što je omaška u prevodenju na što ukazuje i drugi dio hadisa. (A.A.)

COITUS INTERRUPTUS. Neke osobe koriste prekidanje snošaja tik prije nego muž ejakulira ili 'coitus interruptus' kao oblik kontrole radanja. To je vrlo nepouzdan metod. Plemeniti Poslanik je to dozvolio kao oblik kontracepcije ali samo uz pristanak supruge.

Neki muškarci su to prakticirali kada su njihove supruge dojile djecu kako ne bi rizikovali trudnocu i tako naškodili bebi. Drugi su ga koristili kada su njihove supruge bile trudne zbog sujevjerja da će u suprotnom povrijediti nerođeno dijete. (Ustvari, ne postoji dokaz da je seks u trudnoci opasan po plod). Usama prenosi da je neki covjek jednom došao Poslaniku, a.s., i rekao: “Božiji Poslanice, ja se povlačim iz svoje žene tokom seksualnog odnosa.” Poslanik, a.s., je upitao za razlog a on je kazao da se boji da će naškoditi djetetu koje je žena nosila. Poslanik, a.s., tada odgovori: “Da u tome ima ikakve istine i Perzijanci i Bizantinci bi osjetili posljedice.” (Muslim)

Halifa Omer je smatrao da to nikada ne treba ciniti bez ženinog pristanka, a muslimanski ucenjaci drže da se to odnosi na sve oblike kontracepcije.

CISTOCA. Ovo je jedan od osnovnih aspekata islama i poredi se sa polovinom vjere. (Hadis prenosi Ibn-Hanbel). Ona je zasigurno od velikog znacaja u braku, kao što smo vidjeli u 10. poglavlju. Plemeniti Poslanik je preporucio deset stvari kao prirodne (fitra):

Potkresivanje brkova, puštanje brade, upotreba misvaka za čišćenje zuba, čišćenje nosa, podrezivanje nokata, pranje prostora između prstiju, uklanjanje dlacica ispod pazuha i sa stidnih mjesta, pranje uprljanih mjesta nakon obavljene nužde i ispiranje usta. (Muslim)

Neke osobe treba podsjetiti na jedan ocit princip lijepog odgoja (*edeba*), da sve ovo ne treba raditi u javnosti. Oni koji su uklonili veliku kolicinu dlaka u kadi, treba da imaju na umu da bi to moglo

zacepiti odvod. Poslaniku najdraži metod odlaganja uklonjenih dlaka i odsjecenih nokata je bilo spaljivanje ili zakopavanje s obzirom da su to dijelovi ljudskog tijela i ne bi trebalo da budu odloženi sa ostalim smecem i prljavštinom. Vidi i 'Pranje'.

DJECA. Djeca uvijek treba da su dobrodošla i poželjna. Neodgovorno je na svijet donijeti djecu koja će biti povrijeđena jer nisu željena. To je jedna od stvari o kojoj treba najpažljivije razmisliti čak i prije stupanja u brak jer je vrlo lahko zatrudnjeti, čak i u prvoj bračnoj noci, a i porodice oba braca druga mogu insistirati da imate djecu cim prije. Vidi 'Kontracepcija' kao i tekstove Silme Buckley i dr. Alia Schleifer navedene na kraju ove knjige.

DOMACICA. Nikada ne recite da je neka žena 'samo' domacica. To razdražuje svaku ženu. To je ogroman, zahtjevan posao od po šesnaest sati na dan, ponekad bez pauze, za koji nema penzionerskog doba! On zahtijeva inteligenciju, planiranje, ljubav i vještinu, i o njemu nikada ne treba razmišljati kao o inferiornom poslu u odnosu na 'stvarne' poslove izvan kuće. Ustvari, on je obično tež! Ako je muž toliko sretan da ima domacicu, on je treba cijiniti kao jednu od najvećih životnih riznica. Sunnet plemenitog Poslanika je bio da s radošću pomaže svojim suprugama. Pomagao im je oko 'najdosadnijih' kućnih poslova i duboko cijenio i poštivao svoje žene. (Vidi strane 24 i 63).

DOMINIRAJUCI MUŠKARCI U KREVETU. Vecina žena u principu voli da su njihovi muževi dominantni sve dok znaju da neće biti prisiljene uciniti nešto što ne žele. Mnoge supruge uživaju u pomalo 'grubo' seksualnoj igri, da budu 'prisiljene' (u situaciji pretendiranja) da udovolje muževim željama. Nekima to godi! Neke čak uživaju i da budu blago udarene ako se opiru. Međutim, imajte na umu da druge žene to uopće ne vole. Uopće nije mudro pretpostavljati da kada vaša supruga kaže NE, misli

DA. Svaki muškarac ima pravo da bude vodeći partner u braku, i jako je malo žena koje stvarno cijene 'mehke' muškarce, iako to možda nikada ne bi priznale! Međutim, muškarci uvijek treba da su oprezni i pažljivi gdje da povuku crtu kako ne bi povrijedili svoje supruge. Uvijek postoji razlika između zabave i okrutnosti, a islam ne ostavlja nimalo prostora torturi i zlostavljanju.

DŽUNUPLUK (dženabet). Stanje između ejakulacije ili seksualnog odnosa (penetracije) i gusla, kupanja. Dozvoljeno je spavati, jesti i raditi većinu običnih stvari u takvom stanju, ali nije dozvoljeno doticati Kur'an niti spominjati svete riječi i fraze više nego je apsolutno potrebno.

EGO (nefs). To je najveći problem uopće! Ništa u islamu nije lahko ako niske i sebične strasti nefsa nisu pod kontrolom. Sreća i ispunjenje u braku su rezultat žrtava koje činimo zarad supružnika i djece, a takve žrtve će biti bolne i možda nemoguće ako neciji ego redovno odnosi pobjedu u borbi sa razumom ('*akl*) i duhom (*ruh*).

Brojni su načini za kontroliranje i slabljenje nefsa. Prvi korak je praćenje njegovih aktivnosti i uskracivanje onih stvari za koje je jako vezan kao što su lijenost, sumnjicavost, pa čak i neke vrste hrane i televizijskih programa. Post može biti od velike pomoći u toj borbi. Također je važno da na kraju dana razmislite o svojim postupcima toga dana i vidite kako možete ispraviti očite greške i sebično ponašanje. Obavljanje namaza na početku njegovog vremena i redovno učenje casnog Kur'ana i zikra (*vird* ili *vazife*) također će pomoći u sputavanju ega i zamjenjivanju njegove tame svjetlom i olakšanjem u srcu.

A što se tiče onoga ko se bude pred Gospodarom svojim bojao stajanja, i dušu (*nefs*) od strasti uzdržao, zbilja, džennet bit će prebivalište njegovo! (Kur'an, 79: 40-41)

.....

NEKO LIKO PRAVILA ZA SRETAN BRAK

1. Kažite jedno drugom da volite jedno drugo.
2. Nikad nemojte biti ljuti oboje u isto vrijeme.
3. Ako morate kritizirati, uradite to s ljubavlju.
4. Nikad ne spominjite stare greške.
5. Nikad ne idite spavati sa neriješenom prepirkom.
6. Radije zanemarite cijeli dunjaluk nego jedno drugo.
7. Klanjajte zajedno makar jednom dnevno.
8. Zapamtite da iza svakog uspješnog supružnika stoji njegov premoren partner.
9. Imajte na umu da je za svadu potrebno dvoje.
10. Kada pogriješite, priznajte to.
11. Makar jednom dnevno, recite svome partneru nešto lijepo ili mu ucinite kompliment.
12. Nemojte ici u krevet više od deset minuta nakon svoga partnera.
13. Slušajte kada vaš partner govori.
14. Zapamtite da je vaš bracni drug važniji od televizije, utakmice, videa itd.
15. Primijetite novi komad odjece ili novu frizuru na vašem partneru.
16. Sjetite se godišnjica.
17. Zahvalite vašem partneru na poklonu, ili zbog napora koji je ucinio za vas.
18. Ko zadnji ustaje, pravi krevet.
19. Primijetite kada vaš bracni drug izgleda umorno, i ucinite nešto u vezi s tim.
20. Nikada ne izdajte svoga partnera, niti ga javno kritikujte.

NA KRAJU...

Ovu kratku elegiju napisao je imam Abdullah el-Haddad (umro 1132. god. po H.) u znak sjecanja na svoju umrlu suprugu, Sejjidu Hatidžu, kcerku Sejjida Abdullaha, sina Omerova, sina Husejna Fekiha.

*Neka Allah natopi Beššar kišom milosti Svoje,
Koja po njemu svako jutro i vecer lije.
Tamo su livade onih koje srce voli,
I svih koji su u srcima svojim ljubav za njih posijali.
Pocastio ih svemilosni Bog oprostom i naklonošću,
I podario im odlicnost, blizinu i svaku prisnost.
Jer tamo su moji voljeni, moja porodica i moji gospodari,
I naši šejhovi, koji su nam bili dobri, i koji su nas odgojili.*

*I zaboraviti nemoj da među mezarjima na Zinbilu,
Ima mezar na koji sjecanje nikada nece iščeznuti.
On pokriva dragog prijatelja, pobožnog i blagoslovljenog,
Castan je to mezar, casno mjesto pocinka.
U nj' sam spustio onu kod koje sam nalazio osvježenje i uporište svoje,
Kad je otišla, zagrizao sam u život kao da je sasušena kora hljeba.
Ti u meni zato naci ćeš samo tugu za njenim gubitkom,
A glasovi što me tješe zbog njenog nestanka, zanijemili su.*

*Zato, o Milosti Svemilosnog, posjeti je i spusti se na mezar njen,
Dok zadovoljstvo i slast duše ne budu njeni.
Selam ćeš joj od mene, i odnesi joj olakšanje,
Povjetarac užitka i bliskosti, skrivene i javne.*

*Jer, ko se besmrtnosti može nadati nakon gubitka Ahmeda,
Poslanika Upute, cije je svjetlo samo sunce zastidjelo?*

SUGESTIJE ZA DODATNO CITANJE

Casni Kur'an.

Et-Tabrizi. *Miškatu 'l-mesabih*. Lahore, 1970.

Akhtar, Shabbir. *The Muslim Parent's Handbook*. London: Taha, 1993.

Bashier, Zakaria. *Muslim Women in the Midst of Change*. Leicester: The Islamic Foundation, 1980.

Blay, Robert. *Iron John: A Book about Men*. Shaftesbury: Element Books, 1991.

Buckley, Silma. *Islamic Parenting: The Natural Alternative*. Singapore: Muslim Converts Association, 1991.

Chisti, Hakim, G. M. *The Traditional Healer*. Wellingborough, 1988.

Doi, Abdur Rahman. *Women in Sharia*. London: Taha, 1989.

Faruqi, Lamyā'. *Women, Muslim Society and Islam*. Indianapolis: American Trust Publications, 1988/1408.

Al-Ghazali, Muhammad. *Disciplining the Soul*. Na engleski preveo T. J. Winter. Cambridge: Islamic Texts Society, 1995.

Khan, G. M. *Personal Hygiene in Islam*. London: Taha, b.d.

Khatab, Huda. *The Muslim Woman's Handbook*. London: Taha Publishers, 1993/1413.

Lemu, Aisha B. i Fatima Hereen. *Women in Islam*. Leicester: The Islamic Foundation, 1976/1396.

- Lings, Martin. *Muhammad: His Life Based on the Earliest Sources*. Cambridge: Islamic Texts Society, 1993.
- Madani, S. M. *The Family of the Holy Prophet*. Delhi: Adam Publishers, b.d.
- Musallam, Basim. *Sex and Society in Islam*. Cambridge: Cambridge University Press, 1983.
- Rahman, Afzalur. *The Role of Muslim Women in Society*. London: Seerah Foundation, 1986.
- Schleifer, Alia. *Motherhood in Islam*. Cambridge: The Islamic Academy, 1986.
- Sheikh, N. M. *Woman in Muslim Society*. Karachi: International Islamic Publishers, 1987.
- Siddiqui, M. S. *The Blessed Women of Islam*. Lahore. Kazi Publications, 1982.
- Thomson, Ahmad. *The Wives of the Prophet Muhammad*. London: Taha, 1993.
- Waddy, Charis. *Women in Muslim History*. London: Longmans, 1980.

Dodatak

NORME PONAŠANJA PRI SUSRETU MUŠKARACA I ŽENA

Evropsko vijeće za fetve i istraživanja, Dublin³

Susretanje, saradnja i nadopunjavanje muškaraca i žena je prirodna stvar i, prakticno, to je nemoguće spriječiti, niti u vjeri, prema kojoj smo stvoreni, ima išta što bi to u potpunosti sprječavalo, već ona samo postavlja određene uvjete za takve odnose:

1. Zabrana osamljivanja, tj. da se muškarac nade sa ženom s kojom mu se nije šerijatski zabranjeno ženiti (koja mu nije mahrem) u situaciji kada ih niko ne vidi. Ovu zabranu je izrekao Poslanik, a.s., u sahih hadisu: “Nikada se muškarac ne osami sa ženom a da šejtan ne bude treci uz njih.”⁴
2. Izbjegavanje dodira, tj. doticanja tijela muškarca i žene koji nisu u najbližem srodstvu, s ciljem izbjegavanja uzbudivanja i fitneluka.
3. Pokrivanje onih dijelova tijela za koje su Allah i Njegov Poslanik, a. s., naredili da se pokrivaju, s obzirom da je, prema mišljenju većine islamskih pravnika, obaveza ženi

³ *El-Urubijje*, br. 34, maj 2003., str. 49.

⁴ Bilježe ga Ahmed (br. 114, 177), Et-Tirmizi (br. 2165) od Omer ibnu 'l-Hattaba rijecima: “Zaista se nikada muškarac ne osami sa ženom a da šejtan ne budi treci s njima”. Et-Tirmizi kaže da je hadis 'hasen-sahih'.

da prilikom susreta sa muškarcima koji joj nisu mahremi pokrije cijelo svoje tijelo osim lica i šaka.⁵

4. Da žena bude cedna u svom govoru i pokretima, odnosno, da namjerno ne govori niti se ponaša na način koji će uzbuditi sagovornika. Kaže uzvišeni Allah: *“Ako se Allaha bojite, tad na sebe govorom pozornost ne svracajte, pa da tada žudi onaj u cijem je srcu bolest.”* (Kur'an, 33: 32), *“I nek' ne udaraju nogama svojim da bi se znalo za nakit što ga skrivaju!”* (Kur'an, 24: 31)

Ako se muškarci i žene u svojim susretima i aktivnostima pridržavaju ovih šerijatskih normi, onda nema nicega spornog u tim njihovim postupcima sve dok je tema susreta ili aktivnosti ozbiljna, svejedno bila ona znanstvena, kulturna ili neka druga.

I nema razlike u obavezi muškarca muslimana da se pridržava ovih normi prema ženi muslimanki ili nemuslimanki, jer je uzbuđenje moguće u oba slučaja. Svakako da je odvajanje sjedišta muškaraca i žena pri susretu bolje, posebno kada nema potrebe da se drugacije postupi.

⁵ Prema fikhskim propisima, tijesna i providna odjeca ne ispunjavaju ovu funkciju. Izuzetak od ovog pravila o pokrivanju cijelog tijela osim lica i šaka je slučaj muškarca koji ozbiljno razmišlja o ženidbi sa nekom djevojkom ili ženom. Njemu je dopušteno da je u prisustvu nekog od njenih bližih vidi slobodnije obucenu tako da može vidjeti njenu kosu, vrat, podlaktice i potkoljenice. (A. A.)

O KNJIZI I AUTORU

ISLAM uci da je brak 'polo vjere'. Zato što ispunjava toliko osnovnih potreba pojedinaca i društva, brak se smatra ugaonim kamenom na koji se naslanja ukupan muslimanski život.

Moderni život sa sobom nosi pritiske i iskušenja koji mogu uništiti i najstabilniju vezu. Više nego ikada ranije, danas postoji potreba za pažljivim razmišljanjem o mehanizmima koji pomažu suprugu i supruzi da žive skupa i poštuju prava jedno drugoga.

Ova lahko citljiva knjiga vodi citaoca kroz odgovarajuće pasaje Kur'ana i Hadisa, raspravlja o glavnim društvenim, emocionalnim i seksualnim problemima koji mogu utjecati na vezu, sugerirajući mnogo prakticnih načina kako ih riješiti.

Ruqayyah Waris Maqsood je autorica četrdesetak knjiga o islamu i drugim temama. Studij kršćanske teologije završila je 1963. i potom radila kao šef religijskih studija u raznim srednjim školama Ujedinjenog Kraljevstva. Odrasla je kao predana kršćanka a na islam je prešla 1986. Kao već dokazana autorica o kršćanskim i obrazovnim temama, Ruqayyah se 1996. posvetila pisanju o islamu i društvenom radu među muslimanima i kršćanima. Između ostalog je napisala *Šta svaki kršćanin treba znati o islamu*, *Vodič za preživljavanje muslimanskim tinejdžerima* i *Živjeti s tinejdžerima*. *Vodič za muslimanski brak* preveden je na više jezika.